

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2021, sp. zn. 22 Cdo 753/2020, ECLI:CZ:NS:2021:22.CDO.753.2020.3

Číslo: 23/2022

Právní věta:

V řízení o vypořádání společného jmění manželů má soud společné dluhy přikázat zásadně oběma manželům rovným dílem, nejsou-li tu výjimečné okolnosti odůvodňující přikázání dluhu jen jednomu z nich nebo každému z manželů v jiném než rovnodílném poměru.

Je-li v řízení o vypořádání společného jmění manželů přikázán společný dluh jen jednomu z manželů, nelze zásadně druhému z nich uložit povinnost uhradit peněžitou částku v rozsahu poměrné části přikázaného dluhu.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 29.06.2021

Spisová značka: 22 Cdo 753/2020

Číslo rozhodnutí: 23

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Příslušenství pohledávky, Společné jmění manželů, Společné závazky, Vypořádání SJM

Předpisy: § 736 o. z. ve znění od 1. 1. 2014

§ 737 odst. 2 o. z. ve znění od 1. 1. 2014

§ 742 odst. 1 písm. c) o. z. ve znění od 1. 1. 2014

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Dotčená rozhodnutí:

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. [22 Cdo 2883/2016](#)

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2020, sp. zn. [22 Cdo 2068/2019](#)

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2018, sp. zn. [22 Cdo 6109/2017](#), uveřejněný pod číslem 63/2019 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2016, sp. zn. [22 Cdo 702/2016](#)

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 1. 2010, sp. zn. [22 Cdo 3915/2009](#)

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2017, sp. zn. [22 Cdo 3655/2017](#)

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2020, sp. zn. [22 Cdo 1205/2019](#), uveřejněný pod číslem 103/2020 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 7. 2012, sp. zn. [22 Cdo 3268/2010](#)

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2013, sp. zn. [22 Cdo 2846/2012](#)

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2021, sp. zn. [22 Cdo 616/2021](#)

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 3. 2021, sp. zn. [22 Cdo 1794/2020](#)

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2019, sp. zn. [22 Cdo 487/2019](#)

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2021, sp. zn. [22 Cdo 3428/2020](#), uveřejněný pod číslem 81/2021 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání žalobkyně zrušil rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 24. 10. 2019, sp. zn. 8 Co 169/2019, a rozsudek Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 17. 4. 2019, sp. zn. 9 C 92/2017, a věc vrátil Okresnímu soudu v Litoměřicích k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Okresní soud v Litoměřicích (dále jen „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 17. 4. 2019, č. j. 9 C 92/2017-279, přikázal ze zaniklého společného jmění účastníků řízení do výlučného vlastnictví žalovaného jednotku č. 1, nacházející se v budově č. p. 2, v k. ú. P., zapsanou na LV č. 3 pro toto k. ú. u Katastrálního úřadu pro Ústecký kraj, Katastrálního pracoviště Litoměřice, a s tím související spoluvlastnický podíl ve výši 1975/139787 na společných částech budovy č. p 2, která stojí na pozemku parc. č. 4 v k. ú. P., a spoluvlastnický podíl ve výši 1975/139787 na pozemku parc. č. 4 v k. ú. P., to vše zapsáno na LV č. 5 pro k. ú. P u Katastrálního úřadu pro Ústecký kraj, Katastrálního pracoviště Litoměřice (dále rovněž jako „předmětná jednotka a související spoluvlastnické podíly na společných částech domu a pozemku“) [výrok I]. Dále přikázal do výlučného vlastnictví žalovaného nedoplatek ze smlouvy o hypotečním úvěru č. GHL071170154/2013 v celkové výši 900 071,87 Kč s příslušenstvím, včetně budoucích úroků, a uložil žalovanému povinnost tento dluh splácet až do úplného zaplacení (výrok II). Žalovanému uložil povinnost zaplatit žalobkyni na vypořádacím podílu 175 963,36 Kč do šesti měsíců od právní moci rozhodnutí (výrok III). Rozhodl také o náhradě nákladů nalézacího řízení vzniklých účastníkům (výrok IV) i státu (výroky V - VIII).

2. Manželství účastníků, uzavřené 11. 11. 1989, bylo rozvedeno na základě rozsudku Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 25. 2. 2014, č. j. 15 C 178/2013-18, který nabyl právní moci 26. 3. 2014.

3. Soud prvního stupně vyšel z toho, že účastníci řízení nabyli v době trvání manželství do společného jmění manželů předmětnou jednotku a související spoluvlastnické podíly na společných částech domu a pozemku. Dále zjistil, že účastníci řízení uzavřeli dne 12. 12. 2013 s B., smlouvu o hypotečním úvěru číslo GHL071170154/2013 (dále také jako „smlouva o hypotečním úvěru“). Část takto získaných finančních prostředků použili na zaplacení kupní ceny předmětné jednotky a souvisejících spoluvlastnických podílů na společných částech domu a pozemku. V souvislosti se smlouvou o hypotečním úvěru uzavřela žalobkyně jako zástavce s B., jako zástavním věřitelem, zástavní smlouvu k nemovitostem č. GHL071170154/2013/Z, kterou smluvní strany sjednaly zástavní

právo k nemovitostem specifikovaným v této smlouvě, jež jsou ve výlučném vlastnictví žalobkyně, a to k zajištění pohledávek zástavního věřitele vyplývajících ze smlouvy o hypotečním úvěru (dále rovněž jako „zástavní smlouva“).

4. Soud prvního stupně přikázal do výlučného vlastnictví žalovaného předmětnou jednotku a související spoluvlastnické podíly na společných částech domu a pozemku (jejichž obvyklá cena ke dni rozhodnutí soudu podle stavu ke dni zániku společného jmění manželů činila podle znaleckého posudku ze dne 17. 7. 2018 950 000 Kč) a uložil mu povinnost zaplatit dluh vyplývající ze smlouvy o hypotečním úvěru ve výši 900 071,87 Kč. Uvedl, že žalobkyni náleží polovina „čistého hodnoty SJM“, tedy 24 964,65 Kč. Soud prvního stupně dále přihlédl k tomu, že žalobkyně zaplatila v době od 12. 12. 2013 do 18. 3. 2019 (kdy účastníci řízení nevedli společnou domácnost) na splátkách hypotečního úvěru 190 999,30 Kč. Žalobkyni tak náleží 215 963,36 Kč. Jelikož již obdržela částku 40 000 Kč, uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni na vyrovnání podílů na zaniklém společném jmění 175 963,36 Kč.

5. Krajský soud v Ústí nad Labem (dále jen „odvolací soud“) k odvolání žalobkyně rozsudkem ze dne 24. 10. 2019, č. j. 8 Co 169/2019-375, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I [výrok I písm. a) rozsudku odvolacího soudu], ve výroku II jej změnil tak, že přikázal ze zaniklého společného jmění žalovanému zůstatek nesplaceného hypotečního úvěru č. GHL 071170154/2013, věřitel B., [výrok I písm. b) rozsudku odvolacího soudu] a ve výroku III jej změnil tak, že uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni na vyrovnání podílu z titulu vypořádání společného jmění 293 389 Kč do tří měsíců od právní moci tohoto rozsudku [výrok I písm. c) rozsudku odvolacího soudu]. Rozhodl rovněž o náhradě nákladů řízení vzniklých účastníkům i státu před soudy obou stupňů (výrok II a III rozsudku odvolacího soudu).

6. Odvolací soud se ztotožnil se závěry soudu prvního stupně o přikázání jednotky a souvisejících spoluvlastnických podílů na společných částech domu a pozemku do výlučného vlastnictví žalovaného a o uložení povinnosti žalovanému zaplatit dluh plynoucí ze smlouvy o hypotečním úvěru.

7. Při stanovení výše vypořádacího podílu vyšel z obvyklé ceny jednotky a souvisejících spoluvlastnických podílů na společných částech domu a pozemku 950 000 Kč (stanovené na základě znaleckého posudku ze dne 17. 7. 2018 podle stavu ke dni zániku společného jmění manželů, ale na základě „tržních“ cen ke dni rozhodnutí soudu). Ke dni rozhodnutí odvolacího soudu činila výše neplaceného dluhu ze smlouvy o hypotečním úvěru 714 423,83 Kč. Odvolací soud dále zjistil, že žalobkyně zaplatila v době od zániku společného jmění manželů do dne rozhodnutí soudu ze svých výlučných prostředků na jistinu tohoto dluhu 194 674,94 Kč, na úrocích 152 722,98 Kč a dále uhradila pojištění ve výši 8 853,51 Kč (vnosy žalobkyně tak činily 356 251,43 Kč), přičemž výše kapitalizovaných úroků z dluhu vzniklého na základě smlouvy o hypotečním úvěru od 1. 10. 2019 do 31. 12. 2019 činila 5 051,05 Kč.

8. Při výpočtu vypořádacího podílu odvolací soud od ceny bytové jednotky 950 000 Kč odečetl vnosi žalobkyně ve výši 356 251,43 Kč. Takto vypočtenou částku 593 748,57 Kč vydělil dvěma a uvedl, že výsledek 296 874,28 Kč představuje „hrubý podíl každého z účastníků na SJM“. K této částce přičetl vnosi žalobkyně ve výši 356 251,43 Kč tím, že výsledná částka 653 126 Kč představuje výši podílu žalobkyně na vypořádávaném společném jmění manželů.

9. Odvolací soud dále zohlednil dluh vyplývající ze smlouvy o hypotečním úvěru, který ke dni rozhodnutí odvolacího soudu včetně kapitalizovaných úroků do 31. 12. 2019 činil 719 474,88 Kč. Odvolací soud polovinu této částky (359 737,44 Kč) odečetl od podílu žalobkyně ve výši 653 126 Kč, a dospěl tak k částce 293 389 Kč, kterou uložil žalovanému zaplatit žalobkyni na vyrovnání podílů na vypořádávaném společném jmění manželů.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

10. Proti rozsudku odvolacího soudu podává žalobkyně dovolání, jehož přípustnost opírá o § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), a v němž uplatňuje dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci ve smyslu § 241a odst. 1 o. s. ř. Nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu o přikázání dluhu vyplývajícího ze smlouvy o hypotečním úvěru žalovanému. Podle žalobkyně je nutné zohlednit, že žalovaný s přikázáním dluhu v řízení před soudem prvního stupně nesouhlasil a rovněž neprokázal, že je v jeho možnostech dluh splatit. Poukazuje rovněž na skutečnost, že dluh je zajištěn zástavním právem váznoucím na nemovitostech v jejím výlučném vlastnictví. Poznává, že vypořádání společného dluhu v rámci řízení o vypořádání společného jmění manželů má účinky pouze mezi manželi. Žalobkyně je stále zavázána k úhradě dluhu na základě smlouvy o hypotečním úvěru, přičemž žalovaný není ochoten ve vztahu k věřiteli dluh převzít. Nebude-li žalovaný dluh do budoucna plnit, může se věřitel uspokojit zpeněžením zástavy ve vlastnictví žalobkyně. Pokud odvolací soud rozhodl za těchto okolností o přikázání dluhu žalovanému, je jeho rozhodnutí v rozporu s ustálenou rozhodovací praxí dovolacího soudu (např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2016, sp. zn. [22 Cdo 702/2016](#), či rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 5. 2017, sp. zn. [22 Cdo 4799/2015](#)). Navrhuje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího i nalézacího soudu zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

11. Žalovaný se ve vyjádření k dovolání ztotožňuje s rozhodnutím odvolacího soudu a považuje jej za správné. Předně namítá, že dovolání žalobkyně není přípustné, neboť není naplněn žádný z předpokladů přípustnosti dovolání ve smyslu § 237 o. s. ř. Má za to, že soudy obou stupňů se při řešení právních otázek neodchýlily od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu. Uvádí také, že je připraven splnit po nabytí právní moci rozsudku odvolacího soudu povinnost uloženou mu tímto rozhodnutím (tedy zaplatit vypořádací podíl žalobkyni i podílet se na splácení dluhu vyplývajícího ze smlouvy o hypotečním úvěru). Navrhuje, aby dovolací soud „potvrdil“ rozsudek odvolacího soudu.

III.

Přípustnost dovolání

12. Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, řádně zastoupenou podle § 241 odst. 1 o. s. ř., dovolací soud se proto zabýval jeho přípustností.

13. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

14. Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

15. Dovolání je přípustné, protože rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení právní otázky způsobu vypořádání dluhu tvořícího součást společného jmění manželů (dále také jako „SJM“) v případě, že SJM zaniklo po 1. 1. 2014 a je vypořádáváno na základě aplikace zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále také jako „o. z.“). Tato právní otázka nebyla doposud v rozhodovací praxi dovolacího soudu vyřešena.

IV.

Důvodnost dovolání

16. Podle § 3028 odst. 1, 2 o. z. se tímto zákonem řídí práva a povinnosti vzniklé ode dne nabytí jeho účinnosti. Není-li dále stanoveno jinak, řídí se ustanoveními tohoto zákona i právní poměry týkající se práv osobních, rodinných a věcných; jejich vznik, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se však posuzují podle dosavadních právních předpisů.

17. Jelikož k zániku SJM došlo v posuzované věci po 1. 1. 2014, a tedy po nabytí účinnosti zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, vzniklo účastníkům právo domáhat se vypořádání společného jmění rozhodnutím soudu (§ 736 věta první, § 740 a § 765 odst. 2 o. z.). Právní režim jeho vypořádání soudem se řídí příslušnými ustanoveními zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (zejména § 736 a násl. o. z.) [srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2018, sp. zn. [22 Cdo 6109/2017](#), publikovaný pod č. 63/2019 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, či rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2019, sp. zn. [22 Cdo 2020/2018](#), toto a další níže uvedená rozhodnutí Nejvyššího soudu jsou dostupná na webových stránkách dovolacího soudu - www.nsoud.cz].

18. Souhrn všeho, co osobě patří, tvoří její majetek. Jmění osoby tvoří souhrn jejího majetku a jejích dluhů (§ 495 o. z.). V souladu s touto terminologií tvoří společné jmění manželů jak aktiva - věci a pohledávky („co manželům náleží, má majetkovou hodnotu“ - § 708 odst. 1 o. z.), tak i pasiva - dluhy (§ 710 o. z.). Souhrn aktiv - věcí a práv, které do SJM patří (bez pasiv, tedy bez dluhů), pak tvoří společný majetek v SJM. Za dluhy, které tvoří společné jmění manželů, odpovídají oba manželé společně a nerozdílně (§ 713 odst. 2, 3 o. z.) - jedná se tedy o dluhy solidární (srov. § 1872 o. z.).

19. Podle § 737 odst. 2 o. z. má vypořádání dluhů účinky jen mezi manžely.

20. Z toho je zřejmé, že v řízení o vypořádání SJM je u společných dluhů tvořících součást SJM na základě rozhodnutí soudu stanoven podíl každého z manželů na společných dlužích jen ve vnitřním poměru mezi manžely. Vypořádáním dluhů tvořících součást SJM nepřestávají být tyto dluhy společné a věřitel se může nadále domáhat uspokojení vůči oběma manželům; vypořádání společných dluhů manželů náležejících do SJM je tak důležité zejména pro tzv. předběžný a následný regres ve smyslu § 1876 o. z. (srov. rovněž MELZER Filip, TÉGL Petr a kolektiv. Občanský zákoník - velký komentář. Svazek IV. § 655-975, Praha: Leges, 2016, str. 564, přim. také rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. [22 Cdo 2883/2016](#)).

21. Z úpravy vypořádání společného jmění manželů obsažené v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, nevyplývají výslovně (stejně jako ze zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013) žádné konkrétní způsoby vypořádání jednotlivých součástí společného jmění manželů (tedy ani žádná konkrétní pravidla upravující řešení otázky, kterému z manželů má být společný dluh tvořící SJM přikázán). Pouze podpůrně lze uvažovat o aplikaci způsobů vypořádání podle úpravy spoluvlastnictví (§ 712 o. z., srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2020, sp. zn. [22 Cdo 2068/2019](#)). Společný dluh tvořící SJM tak lze vypořádat (stejně jako za účinnosti zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013) jeho přikázáním oběma manželům rovným dílem, nebo - ve výjimečných případech (viz dále) - jen jednomu z manželů.

22. Vzhledem k tomu, že podle § 737 odst. 2 o. z. má vypořádání dluhů v rámci řízení o vypořádání SJM účinky jen mezi manžely, nepřestávají být tyto dluhy společné a věřitel se může nadále domáhat uspokojení vůči oběma manželům. Již jen z tohoto důvodu by měly být společné dluhy v rámci řízení o vypořádání SJM zásadně přikázány oběma manželům rovným dílem.

23. Je totiž nutné zdůraznit, že vypořádání, na základě kterého je dluh soudem přikázán jen jednomu z manželů, neznamená pro druhého manžela úplné zbavení se dosud existujícího dluhu (srov. PETROV Jan, VÝTISK Michal, BERAN Vladimír a kol. Občanský zákoník. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 810). Ani při takovém způsobu vypořádání nezaniká bez dalšího manželovi,

kterému dluh nebyl přikázán, povinnost hradit dluh věřiteli. Povinnost uhradit celý dluh jedním z manželů je založena pouze ve vztahu mezi manželi navzájem. Věřitel v tomto směru není povinen respektovat obsah soudního rozhodnutí o vypořádání dluhu (§ 737 odst. 2 o. z.) a nadále je oprávněn požadovat jeho splnění po kterémkoliv z manželů.

24. S ohledem na tyto důsledky mají soudy zásadně vypořádávat společné dluhy jejich přikázáním oběma manželům rovným dílem. Jen tímto způsobem vypořádání lze minimalizovat negativní následky situace, kdy úhradu dluhu provede z různých příčin nakonec zcela nebo z větší části jen jeden z bývalých manželů. Navíc v okamžiku rozhodování soudu o vypořádání společného dluhu nejsou často ani známy veškeré údaje o jeho konečné výši; především vzhledem k jeho příslušenství (např. úroky, úroky z prodlení, atd.), jehož obsah i výše se může v průběhu času měnit. Typicky u hypotečních úvěrů či jiných dlouhodobých závazků. Jestliže soud rozhodne o vypořádání dluhu rovným dílem, je tím zabezpečeno i „spravedlivé“ vypořádání v budoucnu splatných, v době rozhodování soudu „nejistých“, částí společného závazku; to i s ohledem na případný následný regres.

25. Přesto nelze zcela vyloučit, že ve výjimečných případech, ve kterých pro to budou dány okolnosti konkrétní projednávané věci, bude společný dluh náležející do SJM přikázán jen jednomu z manželů. Podmínkou takového postupu bude zpravidla souhlas manžela, jemuž má být celý dluh přikázán, a řádné zdůvodnění mimořádných okolností případu, které přikázání celého dluhu jen jednomu z manželů odůvodňují.

26. Za takovou mimořádnou okolnost lze v poměrech konkrétního případu označit například situaci, kdy společný dluh vznikl v souvislosti s pořízením věci, která je také předmětem vypořádání, ale její obvyklá cena je snížena právní závadou (např. zástavním právem). Vzhledem k tomu bude snížena i náhrada za přikázání věci jednomu z manželů. V takovém případě se může (po zvážení všech okolností případu - např. délky předpokládaného splácení dluhu) jevit jako nespravedlivé, aby dluh související s vypořádávanou věcí byl přikázán oběma manželům rovným dílem.

27. K tomu Nejvyšší soud poznamenává, že je-li dluh tvořící SJM přikazován pouze jednomu z manželů, není zásadně na místě, aby byla při určení vypořádacího podílu stanovena povinnost druhého z manželů zaplatit manželovi, kterému byl dluh přikázán, polovinu výše jistiny dluhu, případně i splatného, avšak dosud neuhrazeného příslušenství ke dni rozhodnutí soudu. Jinými slovy při přikázání společného dluhu jednomu z manželů zásadně nevzniká tzv. kompenzační pohledávka manžela, kterému byl dluh přikázán, vůči druhému manželovi ve výši jedné poloviny dluhu (v tomto smyslu tedy není nadále použitelná judikatura řešící otázku vypořádání dluhu tvořícího SJM formulovaná v intencích zákona č. 40/1964, občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013).

28. Jestliže je soudním rozhodnutím uloženo splnit společný dluh jen jednomu z manželů, nemá nadále druhý z nich (i když pouze s účinky mezi manželi navzájem) povinnost dluh hradit. Není tedy ani důvod, aby soud v této souvislosti zakládal novou povinnost k úhradě nějaké peněžité částky mezi manželi, například z titulu regresu.

29. Vznik kompenzační pohledávky by ani nebyl (na rozdíl od regresního nároku) vázán na splnění dluhu druhým z manželů, nebo alespoň uplatnění pohledávky ze strany věřitele (v případě předběžného regresu). Nelze rovněž opominout, že v případě vzniku kompenzační pohledávky by nemohl druhý z manželů uplatnit vůči tomu, který dluh splnil, své námitky, které by měl vůči věřiteli (např. námitku promlčení; srov. také MELZER Filip, TĚGL Petr a kolektiv. Občanský zákoník - velký komentář. Svazek IV. § 655-975, Praha: Leges, 2016, s. 565).

30. V případě přikázání celého společného dluhu jednomu z manželů tak dochází k založení nestejně velikosti podílů, tedy disparity svého druhu (společný dluh má uhradit jen jeden z manželů; druhý

manžel není ve vztahu mezi manželi nadále povinen dluh plnit, a jestliže přesto na dluh následně něčeho zaplatí, vznikne mu regresní nárok podle § 1876 odst. 2 o. z.). Prikázat společný dluh jen jednomu z manželů lze proto jen tehdy, kdy mimořádné okolnosti případu takové vypořádání odůvodňují.

31. Dochází-li v rámci vypořádání společného jmění manželů k vypořádání dluhu, je nezbytné vypořádat dluh ve výši, v jaké existoval v době rozhodování soudu, a nikoliv v době zániku společného jmění manželů; v případě, že o věci rozhoduje odvolací soud, je třeba přihlídnout k částkám zaplaceným na dluh do dne jeho rozhodnutí. Jestliže některý z manželů po zániku společného jmění hradil takový dluh ze svých výlučných prostředků, má při vypořádání SJM právo na náhradu ve smyslu § 742 odst. 1 písm. c) o. z. Tato skutečnost se projeví ve výroku o povinnosti jednoho z manželů zaplatit druhému určitou částku na vyrovnání jejich vypořádacích podílů (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2018, sp. zn. [22 Cdo 6109/2017](#), publikovaný pod č. 63/2019 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, rozh. obč.).

32. Nejvyšší soud považuje za nutné dále zdůraznit, že soudy jsou povinny vypořádat celý dluh, který byl učiněn předmětem řízení o vypořádání SJM, včetně jeho příslušenství, byť přiroste i v budoucnu po rozhodnutí o vypořádání SJM, aby tak byl zcela vypořádán předmět řízení. Soudy však nemohou vedle zjištění aktuální výše dluhu a rozsahu splatného, avšak doposud neuhrazeného příslušenství, složitě dopočítávat či jakkoliv odhadovat výši příslušenství až do okamžiku úplného splacení dluhu. Pomine-li dovolací soud obtíže s tímto zjišťováním spojené, je nutno upozornit i na tu skutečnost, že například úvěrové produkty (na jejichž základě společné dluhy vznikají) v současnosti často umožňují předběžné splacení úvěru, mění se tzv. fixační období, dochází ke změnám v úročení, ke změnám v délce následných fixačních období, změnám bankovních ústavů poskytujících daný úvěr apod., což jsou okolnosti, které brání ke dni rozhodování soudu zjistit výši budoucího příslušenství (srov. přím. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2016, sp. zn. [22 Cdo 702/2016](#)).

33. Vzhledem k tomu jsou soudy při vypořádání úročného dluhu povinny pro účely vypořádání zjišťovat výši jistiny, případně i výši splatného a doposud neuhrazeného příslušenství ke dni rozhodnutí soudu, a následně dluh (s příslušenstvím splatným ke dni rozhodnutí soudu) prikázat k uhrazení oběma manželům společně (tj. každému jednou polovinou), či (ve výjimečných případech, viz shora) jen některému z nich. Příslušenství, které k dluhu přiroste teprve v budoucnu (tj. po rozhodnutí o vypořádání společného jmění manželů), je pak nezbytné vypořádat tím způsobem, že se toliko obecně prikáže k úhradě oběma manželům, či (ve výjimečných případech) jen některému z nich; nedochází tedy ke stanovení jeho konkrétní výše a ani k zanesení takového příslušenství do výpočtu o vypořádacím podílu (srov. přím. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2016, sp. zn. [22 Cdo 702/2016](#)).

34. Praxe dovolacího soudu vychází ze závěru, že jestliže v řízení o vypořádání společného jmění manželů vyjdou najevo skutečnosti svědčící pro různý způsob vypořádání dluhu tvořící společného jmění manželů, je na úvaze soudů nižších stupňů, jaké řešení zvolí. Nejvyšší soud zpochybní úvahu soudů nižších stupňů pouze za předpokladu, že bude zjevně nepřiměřená či nebude řádně odůvodněna (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 1. 2010, sp. zn. [22 Cdo 3915/2009](#), či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2017, sp. zn. [22 Cdo 3655/2017](#)).

35. V posuzované věci shledává dovolací soud úvahu odvolacího soudu o prikázání společného dluhu účastníků řízení vzniklého na základě smlouvy o hypotečním úvěru pouze žalovanému, za zjevně nepřiměřenou. Je nutné především zohlednit, že společný dluh účastníků řízení vzniklý na základě smlouvy o hypotečním úvěru je zajištěn zástavním právem váznoucím na nemovitostech ve výlučném vlastnictví žalobkyně (z toho plyne, že pokud by hypoteticky žalovaný dobrovolně neplnil společný dluh, mohl by se věřitel uspokojit ze zástavy ve výlučném vlastnictví žalobkyně). Již jen z tohoto důvodu není vhodné, aby byl společný dluh bývalých manželů prikázán pouze žalovanému. Dovolací

soud neshledává v poměrech projednávané věci ani žádné výjimečné okolnosti, které by odůvodňovaly příkazání dluhu pouze žalovanému a založení disparity podílů (lze poznamenat, že vyjma toho, že finanční prostředky získané na základě smlouvy o hypotečním úvěru byly použity v souvislosti s nabytím předmětné jednotky a souvisejících spoluvlastnických podílů na společných částech domu a pozemku do společného jmění účastníků řízení, v současné době dluh vyplývající ze smlouvy o hypotečním úvěru s touto nemovitostí žádným způsobem nesouvisí). Rozhodl-li odvolací soud o příkazání společného dluhu vzniklého na základě smlouvy o hypotečním úvěru žalovanému, spočívá jeho rozhodnutí na nesprávném právním posouzení věci ve smyslu § 241a odst. 1 o. s. ř.

36. Nad rámec shora uvedeného Nejvyšší soud poznamenává následující:

37. Soudy nižších stupňů při vypořádání předmětné jednotky a souvisejících spoluvlastnických podílů na společných částech domu a pozemku vyšly z obvyklé ceny této součásti SJM ke dni rozhodování soudu podle stavu předmětu ocenění ke dni zániku společného jmění manželů (26. 3. 2014). Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 28. 4. 2020, sp. zn. [22 Cdo 1205/2019](#) (uveřejněném pod č. 103/2020 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, rozh. obč.) přijal a odůvodnil závěr, že při vypořádání společného jmění manželů zaniklého po 1. 1. 2014 (tedy v době účinnosti zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník) je nutné zásadně vycházet z obvyklé ceny věci a jejího stavu v době rozhodování soudu. V rámci dalšího řízení by tedy soudy měly vyjít z obvyklé ceny předmětné jednotky a souvisejících spoluvlastnických podílů na společných částech domu a pozemku a jejího stavu v době vyhlášení rozhodnutí soudu, nebudou-li prokázány skutečnosti odůvodňující jiný postup.

38. Dovolací soud rovněž připomíná, že soudy nižších stupňů musí dbát na to, aby nebyl majetek ve větší hodnotě (a tedy i povinnost platit vyšší částku na vyrovnání hodnoty podílů) příkazán účastníkovi, kterému jeho majetkové poměry objektivně neumožňují tuto částku uhradit, resp. pro kterého by její uhrazení bylo zvláště tíživé (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 7. 2012, sp. zn. [22 Cdo 3268/2010](#), nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2013, sp. zn. [22 Cdo 2846/2012](#)).

39. Nejvyšší soud s ohledem na výše uvedené rozsudek odvolacího soudu podle § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil. Propojení zkoumané části výroku rozhodnutí odvolacího soudu s částí výroku, která přezkoumání nepodléhá, se při rozhodnutí o dovolání projevuje v tom, že shledá-li dovolací soud důvody pro zrušení přezkoumávaného výroku, zruší současně i výrok, který přezkoumávat nelze (srovnej např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 2. 2008, sp. zn. [22 Cdo 3307/2006](#)). Jelikož důvody, pro které Nejvyšší soud zrušil ve shora uvedeném rozsahu rozhodnutí odvolacího soudu, platí přiměřeně i pro rozsudek soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i rozhodnutí nalézacího soudu a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 o. s. ř.).

40. V rámci dalšího řízení je odvolací soud vázán právním názorem dovolacího soudu (§ 243g odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 226 odst. 1 o. s. ř.).